

# BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen  
verschijnt eens in de veertien dagen

## Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Nijkerk; Ds. H. van Leeuwen, Urk; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

## Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,  
Meerkerk. Telefoon 01837-357

## Administratie:

Joh. van der Lee, Van Eeghenstraat 14, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn.

Abonnementsprijs f 7,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 3 dollar per jaar.

Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

## MEDITATIE

### De erfenis bewaard in de hemelen

*Tot een onverderfelijke en onbevleekelijke en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard is voor u.*

1 Petrus 1: 4

De levende hoop van Gods kinderen heeft uitzicht op de erfenis van het eeuwige leven. Hoe komt daarin uit het verschil met de hoop van de mens dezer wereld en de naamchristen. Ook zij verwachten, maar hun verwachting vliegt als rook weg. Het kan alleen maar eeuwig tegenvallen voor die geen gegronde hoop heeft op Gods onwankelbare beloften. Maar eeuwig meevallen doet het voor allen, die de levende hoop hebben leren beoefenen. Het volk van Israël kreeg in het land der belofte een erfenis uitgedeeld. Ieder van de stammen en geslachten kreeg een bepaald gedeelte toegewezen. Die erfenis was geen zaak van recht van de zijde van Israël. Kanaän was Gods genadegift. En ieder gedeelte, dat gegeven werd, sprak van Gods onverdiende goedheid. Trouwens, hier beneden wordt het recht op een erfenis beschikt niet door de erfgenaam, maar door de erfflater. Die erfgenaam kan er waf dat betreft eigenlijk niets aan doen. En de erfgenamen des hemels krijgen het recht op de erfenis ook uit louter welbehagen in Christus. Langs de weg des geloofs mogen ze daarin delen. Daarom hopen ze wel op de erfenis, maar niet om de erfenis. Zij zullen in het uitzicht op die erfenis alleen van vrije genade kunnen getuigen, dat zij in het testament van de hemelse Koning staan.

De apostel Paulus spreekt in enkele woorden van die erfenis van het eeuwige leven. We voelen het aan, dat hij weet van het onpeilbaar geheim wat dat betekent. Hij zegt eigenlijk telkens wat die erfenis niet is. En toch weer met grote nadruk. Let er maar eens op: het woordje „en” staat er telkens tussen. Om toch maar uit te laten komen de grote waarde en de onvergelykelijke schoonheid van wat er voor de toekomst bewaard wordt.

Onverderfelijk wordt de erfenis hier allereerst genoemd. Een mens verkrijkt zich dingen, die vergankelijk zijn. Het goed van beneden heeft echter geen blijvende waarde. Het verderft en wordt verstoord. Maar deze erfenis van het eeuwige leven kan niet verdorven worden. Eeuwig blijft de waarde en de kracht. Ook is die erfenis onbevleekelijk. Het mooiste bruidsgewaad wordt soms het gemakkelijkst bevlekt. Zolang als Gods kinderen in dit leven zijn is steeds de der zonde. Uit hun oude bestaan worden zelfs hun heilige verrichtingen bezoedeld en bevlekt. Tot hun schande moeten zij dit telkens voor God bewenen om alleen door het bloed van de enige Middelaar gereinigd te worden. Maar in de hemelse heerlijkheid zal geen vlek of bezoedeling gevonden worden. De lange klederen blijven eeuwig wit.

Nog meer: deze erfenis is onverwelkelijk. In de tijd, waarin Petrus deze brief schrijft, werd dit woord verwelken wel gebruikt voor kransen. Het is bekend, dat die kransen toen werden uitgereikt aan de overwinnaars in de loopbaan. Bij voorkeur gevlochten van takken en bladeren, die lang geuren bleven. Toch bleven die kransen verwelkelijk, alleen de kroon van het eeuwige leven is onverwelkelijk. Wat een toekomst heeft het volk van God! Door deze erfenis blijft het eeuwig fris en jong. Niemand zal in de eeuwige Godstad de glans van de jeugd verliezen.

Die erfenis kan voor de beleving van Gods kinderen onbereikbaar ver schijnen te zijn. De belofte ligt er, maar telkens weer verzondigen zij het. Het leven der hoop kan onhelder zijn, zodat het uitzicht op die erfenis ook niet helder is. Het kan ook ingezonken zijn door allerlei oorzaak, die ze trouwens allereerst maar bij zichzelf hebben te zoeken. Maar wat een wonder: deze erfenis behoudt zijn glans in het eeuwige leven, maar reeds vóórdat zij ingaan in de eeuwige heerlijkheid is deze erfenis onverliesbaar. En tot bemoeidiging van dat volk van vreemdelingen spreekt de apostel het uit: „die in de hemelen bewaard is voor u”.

Bewaard! We zouden hier ook kunnen vertellen: weggeborgen. Neen, dat wil niet zeggen, dat hun geloofsoog er van te voren niets van ontdekt. Ongemene kracht kan het doen in het leven van alle vreemdelingen als zij op die erfenis mogen zien. Maar het wil wel zeggen, dat het eeuwige leven veilig is weggeborgen in de hemelen.

Daar kan geen satan, geen vijand de schat ontroven, die God heeft toegezegd na de strijd door dit aardse jammerdal.

## VAN DE ADMINISTRATIE

Wie kan mij helpen aan het juiste adres van G. A. Vogelenzang, Westeind 242, Papendrecht? Bij voorbaat mijn dank. Verschillende opmerkingen ontvingen wij over de girokaart, die ingesloten was in het vorige nr. Allen te beantwoorden is niet doenlijk. Mag ik u verwijzen naar hetgeen onze redakteur schreef in het 1ste no., 5e jaargang van 9 april j.l., dat voor hen, die reeds hadden betaald, het verzoek om te betalen niet gold? Wees niet ongerust, dat uw betaling niet is geboekt. Wij zijn u dankbaar, die reeds het abonnementsgeld betaalden. Ook de laatste dagen hebben velen ons weer verblijd met een extraatje, zodat wij sinds de laatste verantwoording (9 april '70) weer mochten ontvangen f 299,50. Hartelijk dank daarvoor, en wij zien uit, dat overbetalingen en giften mogen blijven vloeien. Dezer dagen schreef mij een abonnee: De beginselen, die Bewaar het Pand uitdraagt, wil ik gaarne steunen. De vele reacties, die wij weer ontvingen, bemoedigen ons in onze arbeid. De Heere moge ons blad ook bij den voortduur tot een rijke zegen willen stellen, blijft ons aller bede.

Ons gironummer is 704350 t.n.v. Adm. Bewaar het Pand, v. Eeghenstr. 14, Alphen a.d. Rijn.

v.d.L.

Stel het eens voor, dat zij dat erfdeel moesten bewaren. Er kwam niets van terecht. In hun handen is niets veilig. En telkens zouden zij hem kwijt zijn. Het gebeurt hier op aarde wel eens, dat iemand het erfdeel dat hij dacht te krijgen, al tevoren verbrast heeft. Zijn schulden zijn zo groot, dat hij er geen cent van in handen krijgt. Maar dat kan nu niet met deze erfenis. God Zelf bewaart hem in de hemelen. Hij zal niet afzien van de erfenis, die verworven is door de dood van de grote Testamentmaker.

Door die erfenis te krijgen moet ge in het testament staan. En dat is nu een arm zondaarsvolk, dat het aan de weet komt, dat sterven erven is. Maar dan: naar recht erven de erfenis, die de eerste Adam aan mij deed toekomen. Zo kunnen juist de rechte erfgenamen het Woord van God waarschuwend en uitlokkend prediken aan erfgenamen van de dood en van de hel. Zo is het voor hen juist een wonder, dat zij in de geloofsgemeenschap met Christus een betere erfenis verwachten. Wat een zalig uitzicht. Hij wordt bewaard voor hen, d.w.z. ten behoeve van hen. Hij is voor hen bestemd. Opdat zij hier al zouden getuigen van Gods eeuwige trouw in het vervullen van Zijn beloften.

D. Slagboom

## De Christinnereis is voor jong en oud

32

Het hart van de oude Eerlijk is vervuld met liefde tot de kinderen van de Pelgrim, die reeds juicht in de hemel tot verheerlijking van de Heere. Daarom wendde hij zich tot de jongens en vroeg namen, welke zij hem zeiden. Toen sprak hij tot Mattheüs: „Moogt gij gelijk zijn aan de tollenaar, niet in zijn zonden, maar in zijn deugden”. Tot Samuël sprak hij: „Wees gij gelijk Samuël, de profeet, een man des geloofs en des gebeds”. Tot Jozef: „Wees gij gelijk Jozef, in Potifars huis en de verzoeking ontvluchtend”. „En

Jacobus, moogt gij gelijken op Jacobus, de rechtvaardige, en op Jacobus, de broeder des Heeren”.

Kinderen hebben wij te wiizen op het levensbeeld der heiligen om dat te zoeken. Zij mogen moed scheppen uit de genade, die in hun harten verheerlijkt werd, want zij waren van nature ook verdorven Adamskinderen. Eindelijk stelde men hem Barnhartigheid voor en deelde hem mede hoe zij haar woonplaats en haar maatschap had verlaten om met Christinne en haar kinderen mee te

gaan. Toen sprak de grijsaard, zich tot haar wendende: „Barmhartigheid is uw naam? Moge de barmhartigheid en de genade aan u geschied, u ondersteunen en u dragen door al de moeilijkheden heen, die gij op de weg zult ontmoeten, tot gij eenmaal in de bron van alle barmhartigheid uw beeltenis moogt aanschouwen!”

Nooit zal Barmhartigheid de ontmoeting van de oude Eerlijk en de woorden, die hij tot haar sprak, vergeten. Ja, barmhartigheid en genade is bij de Heere. Hij is rijk in barmhartigheid en genade door ellendige zondaren er overvloedig uit te bedienen. Zijn onuitputtelijke rijkdom schittert in Zijn geven en dat weten wij door Zijn geven. En deze Goddelijke volheid vermindert niet door het geven, en dat geeft ons des te meer vrijmoedigheid tot Hem te komen. Hij geeft mildelijk en verwijt niet, maar Hij wil er om verzocht worden, „dat Ik het hun doe”.

Stoutmoedig hoorde al deze woorden met welgevallen aan en lachte de oude man vriendelijk toe.

Nu vroeg hij hem, terwijl zij verder gingen, of hij niet een zekere Vreesachtig had gekend, die uit dezelfde streek geboortig was als hijzelf.

Eerlijk: „O ja, die heb ik zeer goed gekend. Hij was een man, die de wortel der zaak bezat, maar hij was voor zijn medereizigers wel eens wat lastig”.

Stoutmoedig: „Ik zie, dat gij hem goed gekend hebt, want gij geeft een juiste beschrijving van zijn karakter”.

Eerlijk: „Of ik hem gekend heb! Ik was lange tijd zijn metgezel, toen hij voor het eerst aanving zich om het ene nodige te bekommeren”.

Stoutmoedig: „En ik had het voorrecht zijn leidsman te mogen zijn van het huis van mijn Meester af tot aan de poorten der hemelse stad”.

Eerlijk: „Dan weet gij ook, dat men soms heel wat moeite met hem had”.

Stoutmoedig: „Dat kan ik niet ontkennen, maar het viel mij niet zo zwaar, omdat dikwijls zulke personen aan mijn leiding zijn toevertrouwd”.

Eerlijk: „Och, vertel ons eens één en ander van hem en hoe hij zich onder uw leiding heeft gedragen”.

Met belangstelling hoop ik te luisteren naar Stoutmoedig als hij ons het één en ander gaat vertellen vanuit het leven van Vreesachtig. En te meer daar hij ook in staat is ons iets te vermelden van zijn ingang in de Hemelstad, want ik ben ook nogal eens vervuld met vreesachtigheid. Het woord is nu aan Stoutmoedig: „Wel, hij was altijd bevreesd, dat hij het doel van zijn reis nimmer zou bereiken. Alles, wat ook maar een zweem van tegenstand had, vervulde hem met vrees. Ik heb horen zeggen, dat hij langer dan een maand heeft liggen zuchten en kermen bij de poel Twijfelzucht en er niet over durfde gaan, al zag hij velen, die het waagden en die hem zelfs de hand tot steun aanboden. En toch zou hij niet te bewegen geweest zijn terug te keren. De hemelse stad niet te bereiken zou, zo sprak hij, voor hem erger zijn dan de dood, en toch de geringste moeilijkheid sloeg hem ter neder, ja hij struikelde over elk strootje dat op zijn weg lag. Nu, toen hij een geruime tijd aan de ene zijde van de poel had vertoefd, geraakte hij er op een zonnige morgen over, hoe, dat begreep hij zelf niet. Toen hij veilig aan de overzijde was, kon hij ternauwernood zijn ogen geloven. Ik houd het er voor, dat hij een poel Twijfelzucht in zijn eigen brein had, en die overal met zich medenam, want anders had hij toch niet zo te moede kunnen zijn als hij gedurig was. Zo kwam hij dan eindelijk bij de poort aan de aanvang van deze weg, en daar bleef hij geruime tijd staan zonder te kloppen. Ging de poort open, dan week hij terug om voor anderen plaats te maken, zeggende, dat hij niet waardig was binnen te gaan. En hoewel hij vóór velen bij de poort was geweest, liet hij zich toch door velen voorgaan naar binnen.

Zo bleef de arme man daar staan beven en sidderen; het was om iemand het hart te breken als men hem daar zo zag staan.

Maar aan teruggaan dacht hij niet. Eindelijk, daar greep hij de klopper en liet die een paar maal heel zacht neervallen. En waarlijk, de deur werd terstond geopend, doch hij deinsde wederom terug. Maar hij, die de deur voor hem had opengedaan, trad naar buiten en sprak tot hem: „Gij vreesachtige, wat verlangt gij?” Toen hij deze woorden hoorde, stortte hij van schrik ter aarde, maar de ander was hierover verbaasd en sprak hem bemoedigend toe: „Vrede zij u! Sta op, ik heb de deur voor u ontsloten, kom binnen, want u is genade geschied”. En nu stond hij op en trad bevende binnen, en toen hij in het huis was, durfde hij van verlegenheid het hoofd niet op te heffen.

Met toestemming van Stoutmoedig mag ik hier iets zeggen tot bemoediging van hen, die gelijk als Vreesachtig niet behoren tot het geslacht, dat bang is van de Heere en nooit komt tot de onberouwelijke keus Hem te vrezen. Want die keus blonk in hem duidelijk uit. Het was echt geen man, die hinkte op twee gedachten en van twee wallen wenste te eten. Tot het geslacht der vreesachtigen behoorde hij dus in geen geval, want hij ging niet als dat geslacht met kansberekening te werk. De Heere had door genade de hoogste plaats in zijn hart en levensopenbaring.

Zeer zeker had Vreesachtig veeleer de enge poort kunnen bereiken, maar heeft de Pelgrim daar geen tijd verloren laten gaan? Eerst boog hij te schielijk af naar rechts en kwam in de modder der moedeloosheid. En uit vrees voor dat kwaad, nam hij even later zijn bocht veel te wijd naar links, zodat hij verdwaalde in het land van wettische dienstbaarheid. Had de Heere het niet verhinderd, dan had hij zich daar metterwoon gevestigd. Mij dunkt, dan heeft Vreesachtig het hier

nog zoveel slechter niet afgebracht”.

En nu is het woord weer aan Stoutmoedig: „Toen hij hier, zoals dat de gewoonte is, enige verkwikking had genoten, werd hij aangemoedigd om de reis voort te zetten, en tevens werd hem de weg, die hij had te volgen, nauwkeurig aangeduid. Nu ging hij verder tot hij aan ons huis genaderd was, maar evenals hij zich gedragen had aan de poort bij de ingang van de weg, zo handelde hij ook bij de poort van Uitleggers huis. Hij vertoefde daar geruime tijd in de koude, vóór hij durfde aankloppen en toch vast besloten om niet terug te keren, al was de nacht ook lang en koud. Hij had nog wel een brief van aanbeveling van mijn Meester bij zich, die hem een gunstige ontvangst moest verzekeren en met de opdracht hem een moedige en sterke geleider mee te geven, omdat hij zo kleinmoedig en vreesachtig was. En ondanks dit alles was hij toch te bevreesd om aan te kloppen. Gelukkig werd ik eindelijk uit het raam kijkende, de man gewaar, die daar wachtende heen en weer liep. Ik begaf mij naar buiten en vroeg wie hij was. Maar ach, die arme man, de tranen stonden hem in de ogen, en daaraan bespeurde ik enigszins wat er in hem omging. Ik ging weer in huis en deelde mijn Meester mede wat ik gezien had, en nu zond Hij mij terug om hem te dringen binnen te komen, maar ik verzeker u, dat het heel wat in had hem daartoe te bewegen. Maar eindelijk kwam hij dan toch binnen, en ik moet getuigen, toen mijn Heer hem aanzag, beminde Hij hem en liet hem van alles het beste geven”. Gelukkig, Vreesachtig is met al zijn schuchterheid en vele bezwaren toch een beminde des Heeren. Vriendelijk en ontfermend ziet de Heere op hem neder. En zo is hij met de bijstand, die hem verleend werd, tot wasdom gekomen in het geestelijke leven.

Nijkerk

R. Kok

## UIT DE PRAKTIJK

31

Daar wordt wel eens gezegd, dat een mens niet gaan en staan mag waar hij wil, en dat wordt in het leven ook ervaren. Wij lezen in de Schrift, dat de mens zijn weg overdenkt, maar dat de Heere zijn gangen bestuurt, en dat is een weldaad als men daar op letten mag. Hoe menigmaal gaat het in het leven geheel anders dan we het ons ingedacht hadden.

Deze woorden hoorden wij op een bezoek bij twee oude mensen, die nu al meer dan tien jaar overleden zijn. In dat gesprek kwam naar voren hoe de één van Gods volk meer bekrompen door de tijd moet gaan dan de ander, hoe ogenschijnlijk de één veel ruimer leeft ook wat het gewone leven aangaat dan de ander, en toch mogen wij geloven dat beiden kinderen van God zijn. Waar zou dat toch aan liggen? zo werd ons gevraagd, want dit bleef niet bij deze paar zinnen, die wij hier neerschreven, maar dit werd door voorbeelden gestaafd.

Met onze ambtsbroeder hebben wij onze gedachten over deze dingen gezegd. Als een mens te doen krijgt met zijn staat voor de eeuwigheid en zich leert kennen als een doemwaardig en verloren zondaar, en hij mag daarmee onder God komen, dan krijgt hij God te rechtvaardigen en zijn vonnis te aanvaarden, maar als ook voor hem een mogelijkheid wordt geopend, en hij ontvangt een gezicht buiten zichzelf op de Middelaar, in Wie de enige weg wordt geopenbaard tot behoudenis, en hij mag iets beginnen te smaken van de dierbaarheid van die gezegende Persoon, dan beginnen al de begeerten der ziel uit te gaan naar de Heere Jezus, daar hij alles wat hij nodig heeft om voor God te kunnen bestaan in Hem ziet. En wat is dat leven dan teder, hoe begeert zo één nauwgezet te leven, hij is zo bang voor de zonde en neemt het zo nauw met de inzettingen des Heeren, het Woord is hem zo dierbaar, hij drukt het soms wel tegen zijn hart en begint de profeet na te zeggen: als

Uw Woord gevonden is, heb ik het opgegeven. Wat gaat er dan een betrekking uit naar de Heere en Zijn Woord. Zo één kan in die tijden over geen strophalmpe heen-stappen, want buiten de Heere is hem alles zonde.

Maar als daarop later teruggezien mag worden, wat kan het dan week worden van binnen; toen dat aanklevende en steeds naar de Heere uitgaande leven, en ziet zo één hoe het nu met hem gelegen is, och wat moet hij zich nu wegschamen; hoe weinig heeft hij de Heere nodig, veelal daarheen gaan naar eigen goeddunken. Wat een ruimte van leven, maar niet met God, ja dan kan het wel zo zijn, dat hij zichzelf afvraagt: kan dat met genade bestaan? Waar is dat eerste leven toch gebleven? En behaagt het de Heere niet om bij tijden en ogenblikken de ogen nog eens te openen en een weinig geloof te schenken op Hem, Die dat enige werk begonnen is, dan moet hij van zichzelf getuigen: waar zal dat nog op uit lopen? Maar nu is het zo'n wonder, dat de Heere Zijn eigen werk in stand houdt, en dat niettegenstaande de ontrouw van Zijn volk.

Hebt u het nu bemerkt waar het veelal in gelegen is? Jawel, het is zoals je zegt, in die eerste tijden, wat een aangenaam leven is dat, en wat blijkt daaruit dat de Heere die begeerte in de ziel legt om als het mogelijk ware heilig voor Hem te leven, al zijn dagen, maar ik zeg wel eens tot mijn vrouw: „Als de Heere mij niet tegenhield, dan zou er alles mee door kunnen”, en hoe menigmaal zien wij het, dat dat tere leven wordt losgelaten en dat de wereld weer begeerlijk wordt, maar dat is niet profijtelijk, en dat nog te meer als men er geen gevoel van heeft. Maar ik heb u goed begrepen, want een godvrezend mens beoefent een nauw leven en is huiverig voor al die nieuwe dingen, die men de laatste tijden aanprijst en in wil voeren, daar kan hij zijn hart niet aan geven, en dat voert hem zachtjesaan van de oude paden af, dat maakt

het leven al ruimer, maar het voert van dat verborgen leven met de Heere af, en daarom zijn zij gelukkig, die al hun kracht en hulp van Hem verwachten, die verkiezen de gebaande wegen en gaan zeker.

Maar mensen, ik dacht zoëven aan uw woorden, dat een mens niet gaan en staan kan waar hij wil, en dat is maar goed ook, want wij willen er nogal eens op uit. Wij hoorden in dit verband wijlen Ds. Riekel eens zeggen op de preekstoel: „Een koe, die zo hard door de wei draaft, verloopt zijn melk”.

Wij hebben een man gekend, die ook ervaren had, dat als hij met zichzelf op pad ging, hij meestal dor en ledig terugkeerde, en op zekere dag van plan was om 's avonds eens naar een hoogbegenadigd kind des Heeren te gaan, die door meerderen nogal veel verafgood werd. Hij meende daartoe wel vrijheid te gevoelen. Maar toen hij zich klaarmaakte zei zijn vrouw tot hem: „Zou je niet beter naar vrouw x gaan, daar je zo hartelijk mee verenigd bent vanwege het werk des Heeren? Dan ga ik met je mee”. Dit was voor hem het middel om zijn oorspronkelijk plan te laten varen. Zo gingen zij beiden op stap, niet wetende wat zij ontmoeten zouden. Nog maar even in de woning aangekomen, komt daar een oude vrouw binnen, die hij nog nooit ontmoet had. Hij dacht: wat moet dat hier vanavond worden, want die vrouw verkondigde volgens sommigen maar vreemde dingen en was onkerkelijk en had daarom ook geen goede naam. Maar daar had je het wonder: de eerste woorden door die vrouw gesproken, sloegen aan. Dat werd zo'n aangenaam gesprek over en weer uit het leven, en de schuchterheid tegenover elkander viel zo geheel weg, dat er geen erg was in de tijd, en deze man door zijn vrouw er op gewezen moest worden. Hier ontmoetten twee kinderen elkander in het levendige gemis en werd van beide zijden verteld wie en wat de Heere in vorige dagen geweest was, en hoe zij nu die gevoelige tegenwoordigheid misten.

Toen deze man vertrok en maar even de deur achter zich dicht gedaan had, zonk hij haast weg van verwondering, dat de Heere zo goed voor hem was en hem zijn eigen weg niet heeft laten gaan naar een mens, die haast door een ieder zo hoog geprezen werd, maar dat Hij de weg zo geleid heeft, dat hij een eenvoudig kind mocht ontmoeten, zeer tot zijn bemoediging en versterking.

Ook die oude vrouw was zeer getroffen door deze ontmoeting, waarin zij duidelijk de hand des Heeren zag, Die haar een verkwikking had geschonken in haar vaak eenzaam leven. Niet lang na deze gebeurtenis is die vrouw gestorven. In dit leven hebben die twee elkander niet meer ontmoet. Dit is een eenmalige ontmoeting geweest, waarop de man moest zeggen: hoe wonderlijk zijn ook in deze de wegen des Heeren, een mens weet maar altijd niet waar hij zijn moet, de Heere stuurt zijn gangen.

J. van Heteren

## het zich houden aan Christus

Wanneer wij ons rein aan Christus houden, zo heeft het weliswaar de schijn, alsof er van de belofte niets komt, maar dit is overeenkomstig de Schrift (vs. 27).

Waar Christus is en men zich geheel en alleen aan Hem houdt, daar is dat der gehele wereld een aanstoot; daar is niets anders te verwachten dan dat het gehele Jeruzalem, dat nu is, zich daaraan ergert. Daar gaat het ook naar het zichtbare gans anders toe dan het verbond Gods belooft: daar vindt men, naar de letter, onvruchtbaarheid en geen voortbrengen; daar moet men als eenzaam en verweesd, als een verlaten vrouw in het stof nederzitten, of als een weduwe lange tijd in rouw gaan. Daar gaat het alles voor en na voor een wijle tijds in de dood, in plaats dat er leven en vrucht uitspruit. Ja, het schijnt,

dat de zonde daar zelfs nog machtiger wordt; men kan zichzelf niet eens meer zo in alles te recht vinden als te voren. Men kon vroeger alles, nu kan men niets meer; men was vroeger moedig als een jonge leeuw, thans is er in het geheel geen moed meer; vroeger kon men nog iets uitrichten, men had kracht, vuur, leven, en alles gelukte; nu is er in het geheel geen kracht meer, alles schijnt af te breken. De gang, die vroeger opwaarts ging in het licht, gaat nu al dieper en dieper de donkerheid in, zodat men zijn eigen gang, ook zijn eigen handen niet zien kan en ook geen enkele stap voor zich uit. Daarentegen schijnt het de anderen te gelukken. Hanna blijft onvruchtbaar, Peninna heeft kinderen; Peninna kan altijd bidden, zingen en vrolijk zijn, kan over gerechtigheid en ongerechtigheid heersen, kan weg en gang bepalen, kan aannemen of verwerpen naar haar verkiezing, kan zeggen hoe het wezen moet, en alles zetten naar haar wil; het is, alsof zij het roer in handen heeft; Peninna is vroom, Hanna is niets, zij is onvruchtbaar, heeft ook niets, kan niet zingen, niet bidden, niet vrolijk zijn, als zij wil, al mocht zij het wensen; zij moet het geheel van Gods ontferming verwachten en het van Hem afsmeeken.

Zo heeft de Schrift het vooruitgezien. Maar aan het einde is Peninna, schoon rijk aan kinderen, niets; is de jeugdige, krachtige, vruchtbare Hagar niets; de belofte komt, en

de achteruitgeschovene, de oude, verworpen, verstorvene, krachteloze, onvruchtbare, die geen man had, om door diens kracht voort te brengen — zij heeft wat meer is dan zeven zonen, wat meer is dan al wat Peninna gebaard heeft, meer dan al wat bij Hagar verwekt is geworden.

De woorden van zulk een Evangelie zijn allemaal tegenstrijdigheden tegen des duivels tegenstrijdigheid. Want de duivel maakt vruchtbaar bij het werkverbond, en daar is alles jeugd, kracht en bekwaamheid — daar neemt het alles een heerlijke gang; het begint alles paradijsachtig, maar eindigt arabisch; Gods verbond daarentegen begint weliswaar arabisch, maar het einde is een paradijs; dat verbond heeft enkel wonderspreuken van troost geheel overeenkomstig de waarheid en volgens deze waarheid moet men juist vrolijk zijn, omdat men geen werken heeft, juichen en vrolijk geschal maken, ofschoon men onvruchtbaar is, roepen en uitbreken, ofschoon men niet zwanger is, eenzaam zijn en juist also de tent vol kinderen hebben; zonder man zijn en juist zo geen plaats weten om de volheid, die men ontvangt te bergen. Op zulke tegenstrijdigheden moet men voorbereid zijn, want zij zijn overeenkomstig de Schrift, en het zal niemand berouwen zich aan de Schrift te hebben gehouden.

Uit een preek over Galaten 4: 21-31 en 5: 1. Dr. H. F. Kohlbrugge

## Voor de jeugd

### Beste jongelui!

We hadden het over de wedergeboorte. Dit is een zaak, die de Heere door Zijn Geest in het hart van een zondaar uitwerkt. Daar is de mens dus geheel lijdelijk in. Hij kan daar niets aan af of toe doen, terwijl, als hij niet wederomgeboren wordt, hij om eigen schuld verloren gaat.

Dit is een zaak, die voor het verstand niet te rijmen is en die toch overeenkomstig de waarheid is. Daar is wel eens gezegd, en dat onderschrijven we van ganser harte: Datgene, waar het eindige verstand des mensen te beperkt voor is om het te bevatten, daarvan zegt het geloof, dat het bij God in orde is.

De verantwoordelijkheid des mensen en het vrije welbehagen Gods, die hier in het geding zijn, daar wordt zo schoon belijdenis van gedaan in de vijf artikelen tegen de remonstranten. Dat is één van de belijdenisschriften van alle gereformeerde kerken. Of alle gereformeerden deze belijdenisschriften nog kennen en onderschrijven, is een zaak, die voor zeer twijfelachtig moet worden gehouden. De ervaring toch leert het steeds weer, dat ondanks dat men zich gereformeerd noemt op grond van Schrift en belijdenis, men niet eens weet wat Schrift en belijdenis zeggen omtrent deze stukken, die toch van zulk een ontzaggelijk groot belang zijn.

Het is daarom wel goed om uit die genoemde vijf artikelen eens wat over te schrijven om het daardoor dan tegelijkertijd ook wat nader onder de aandacht van onze jonge mensen te brengen.

Ik begin met de hoofdstukken 3 en 4, art. 9: „Dat er velen, door de bediening des evangelies geroepen zijnde, niet komen en niet bekeerd worden, daarvan is de schuld niet in het Evangelie, noch in Christus, door het Evangelie aangeboden zijnde, noch in God, Die door het Evangelie roept, en zelfs ook die Hij roept onderscheidene gaven mededeelt; maar in degenen, die geroepen worden; van dewelke sommigen, zorgeloos zijnde, het woord des levens niet aannemen. Anderen nemen het wel aan, maar niet in het binnenste huns harten, en daarom is het, dat zij, na een kortstondige blijdschap van het tijdelijk geloof, wederom terugwijken; anderen verstikken het zaad des woords door de doornen der zorgvuldigheden en wellusten der wereld, en brengen geen vruchten voort; hetwelk onze Zaligmaker leert in de gelijkenis van het zaad. Matth. 13”.

In dit artikel wordt dus de verantwoordelijk-

heid des mensen gehandhaafd en God vrij verklaard van een ieder, die niet gelooft.

In art. 10 wordt de zaligmakende genade geheel toegeschreven aan Gods vrijmachtig welbehagen. Hoor maar:

„Maar dat zondaren, door de bediening des Evangelies wel komen, en bekeerd worden, dat moet men de mens *niet* toeschrijven, alsof hij zelf door zijn vrije wil zich zou onderscheiden van anderen, die met even grote of genoegzame genade tot het geloof en de bekering voorzien zijn (hetwelk de hovaardige ketterij van Pelagius stelt); maar men moet het Gode toeschrijven, Die gelijk Hij de Zijnen van eeuwigheid uitverkoren heeft in Christus, alsoo ook diezelfde in de tijd krachtiglijk roept, en met het geloof en de bekering begiftigt, en uit de macht der duisternis verlost zijnde tot het rijk Zijns Zoons overbrengt, opdat zij zouden verkondigen de deugden Desgenen, Die hen uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht, en opdat zij niet in zichzelf maar in de Heere zouden roemen, gelijk de apostolische schriften telkens getuigen”.

Wanneer een mens dus wedergeboren wordt, bekeerd wordt, tot geloof komt, dan is het de Heere, Die dit alles werkt. Daarom zegt ook dat vers, dat jullie wel eens in een preek hebben horen citeren:

Alle roem is uitgesloten,  
Onverdiende zaligheên,  
Heb ik van mijn God genoten,  
'k Roem in vrije gunst alleen.

Hoe de Heere nu dat wonder tot stand brengt, n.l. der wedergeboorte, daar laten de vijf artikelen ons ook niet over in het onzekere. We zouden dit natuurlijk met onze eigen woorden ook kunnen zeggen, maar we willen dat doen met de „taal der kerk”. Ten eerste omdat wij het met eigen woorden niet beter kunnen zeggen; en ten tweede, omdat hetgeen in de vijf artikelen tegen de remonstranten gezegd wordt, niet de mening is van een privépersoon, maar van de kerk, die gelooft, in haar belijden, geleid te zijn door de Heilige Geest.

Hetgeen de belijdenisschriften zeggen legt daarom meer gewicht in de schaal dan hetgeen in de loop der eeuwen door allerhande privépersonen is uitgesproken en geschreven. Het is jammer, dat dit zo weinig beseft wordt.

In art. 11 staat dan:

„Voorts wanneer God dit Zijn welbehagen uitvoert in de uitverkorenen, en de ware bekeren in hen werkt, zo is het dat Hij niet alleen het Evangelie hun uiterlijk doet prediken, en hun verstand krachtiglijk door de Heilige Geest verlicht, opdat zij recht zouden verstaan en onderscheiden die dingen, die des Geestes Gods zijn; maar Hij dringt ook in tot de binnenste delen des menschen met de krachtige werking deszelfden wederbarenden Geestes; Hij opent het hart dat gesloten is; Hij vermurwt dat hard is; Hij besnijdt dat onbesneden is. In de wil stort Hij nieuwe hoedanigheden, en maakt dat die wil, die dood was, levend wordt; die boos was, goed wordt; die niet wilde, nu metterdaad wil; die wederspannig was, gehoorzaam wordt; Hij beweegt en sterkt die wil also, dat hij als een goede boom vruchten van goede werken kan voortbrengen”.

Met de wedergeboorte heeft er in de mens dus een totale verandering plaats. Hij wordt in alles van dood levend gemaakt. En dat dit een wonderwerk Gods is, gelijk we dit reeds stelden, wordt in art. 12 nog eens duidelijk gezegd.

We willen jullie dat ook niet onthouden. Neemt er goede nota van:

„En dit is die wedergeboorte, die vernieuwing, nieuwe schepping, opwekking van de doden, en levendmaking, waarvan zo heerlijk in de Schrift gesproken wordt, dewelke *God zonder ons in ons werkt*. En deze wordt in ons niet teweeggebracht door middel van de uiterlijke prediking alleen, noch door aanrading, of zulke manier van werking, dat, wanneer nu God Zijn werk volbracht heeft, het alsdan nog in de macht des menschen zoude staan wedergeboren te worden, of niet wedergeboren te worden, bekeerd te worden, of niet bekeerd te worden. Maar het is een gans bovennatuurlijke, een zeer krachtige, en tegelijk zeer zoete, wonderbare, verborgen en onuitsprekelijke werking, dewelke, naar het getuigenis der Schrift (die van de Auteur van deze werking is ingegeven), in haar kracht niet minder noch geringer is dan de schepping of de opwekking der doden; also dat alle diegenen, in wier harten God op deze wonderbaarlijke wijze werkt, zekerlijk, onfeilbaar en krachtiglijk wedergeboren worden en daadwerkelijk geloven. En alsdan wordt de wil, zijnde nu vernieuwd, niet alleen van God gedreven en bewogen, maar van God bewogen zijnde, werkt hij ook zelf. Waarom ook terecht gezegd wordt, dat de mens door de genade die hij ontvangen heeft, gelooft en zich bekeert”.

Het is voor onze jonge mensen misschien een-wat-ouderwetse-maniër-van-zeggen, maar het is toch niet zo, dat men dit niet zal kunnen begrijpen, n.l. de manier waarop men het geloof in de wedergeboorte, als een vrije daad Gods, heeft zoeken uit te drukken.

We willen de volgende keer nog wat nader op de wedergeboorte ingaan, om haar in haar gevolgen te bezien. Want iets wat tot nieuw leven gebracht is, kan niet verborgen blijven. Maken jullie van het bovenstaande intussen maar goede studie. Dat is een nuttige vrije tijdsbesteding en de Heere mocht het heiligen aan jullie aller hart. Omdat het een werk Gods is, daarom kan het jullie allemaal overkomen. Vergeet nooit dat God vrijmachtig is, maar ook niet, dat Hij almachtig is.

Tot de volgende keer.

De hartelijke groeten van jullie aller vriend  
Ds. H. C. v.d. Ent

## Boekbespreking

Dr. H. F. Kohlbrugge: *Twaalf twaalfallen leerredenen*. Uitgave van T. Wever te Franeker. We hebben voor ons het vierde deel met het 7e en 8e twaalfal, gehouden in 1848 en 1849. De preken zijn in nagenoeg chronologische volgorde opgenomen. In het 7e twaalfal vinden we drie kerstpreken over Lukas 2: 1-14. Deze uitgave is een onveranderde herdruk van de tweede, ongewijzigde druk van de nieuwe en van aantekeningen voorzien uitgave (1910-1917). Zij vindt plaats in samenwerking met de „Vereniging tot uitgave van Gereformeerde Geschriften”. We hebben al meer dan eens betrekkelijk uitvoerig bij dit werk stilgestaan en daarvoor aandacht gevraagd. We willen daarom naar vorige recensies verwijzen. Kohlbrugge was een godgeleerde, die in het koninkrijk der hemelen onderwezen was. Hij wist de Schrift te verklaren op een zeer toepasselijke wijze. Het is daarom te begrijpen, dat velen nog

grijpen naar de nagelaten werken van deze gezalfde prediker. Evenals andere bekende predikers uit de vorige eeuw had hij zijn eigen inslag. De preken zijn met stichting te lezen. Verschillende ervan zijn voor leediensten geschikt. Evenals tevoren bevelen wij dit werk van harte aan. Het kost f 25,50 per deel. Het is compleet in 6 delen. Het is keurig uitgegeven.

B.

### M'BUMA-ZENDING

Deze houdt D.V. dinsdag 5 mei a.s. haar 7e zendingsdag. In weinig jaren is deze zending bekend geworden. We moeten denken aan de zendingsarbeid onder de Toradja's en de Venda's. Maar ook deze zendingsarbeid kan onze volle belangstelling hebben door gebed en gaven. Zie verder de advertentie in dit blad.

B.

## HERHAALDE OPROEP

's-Gravenhage

Gevraagd wegens huwelijk aan de **Eben-Haëzerschool**, Hilversumsestraat 8, telef. 070-639636, per 1 aug. a.s.

## TWEE ONDERWIJZERS (ESSEN)

voor vast.

Behorend tot de Geref. Gemeenten, Chr. Geref. Kerken of Ned. Herv. Kerk (Geref. Bond).

Vakleressen voor handwerken en gymnastiek aanwezig.

Inlichtingen bij en brieven aan de sekretaris, de heer A. Jorna, Gen. Berenschotlaan 161, Rijswijk (Z.H.). Telef. 070-985294.

Velen gebruikten reeds onze

## ELEKTROLYT-ZALF „S”

en waren enthousiast over de resultaten. Zij hadden: reumatische pijnen, uitslag, ekzeem, acné (jeugdpuistjes), smet, aambeien, spierverrekkingen, krampen, brand- en schaafwonden, doorliggen, verstuikingen. f 9,80 per pot met gebruiksaanw. plus f 0,60 verzendkosten.

Zo kunt u bestellen. Stort bedrag op giro 1940327 (of geld p. brief) t.n.v.

J. ROSMAN — Bernhardstraat 17 — NIJKERK

## HOTEL DREYEROORD

OOSTERBEEK (08307-3169)

### ROTTERDAM-ZUID

Aan het op 1 augustus 1970 aan de Katendrechtse Lagedijk no. 186 te Rotterdam-Z. te openen

## REFORMATORISCH ATHENEUM

worden gevraagd docenten voor:

|                 |        |
|-----------------|--------|
| Nederlands      | 12 uur |
| Frans           | 12 uur |
| Engels          | 9 uur  |
| Aardrijkskunde  | 6 uur  |
| Wiskunde        | 12 uur |
| Biologie        | 6 uur  |
| Lich. Opvoeding | 6 uur  |
| Muziek          | 3 uur  |
| Tekenen         | 6 uur  |
| Handvaardigheid | 3 uur  |

Kombinaties van vakken zijn mogelijk.

Sollicitanten moeten behoren tot de Ned. Herv. Kerk (Geref. Bond), of tot de Geref. Gemeenten, Chr. Geref. Kerken, Oud Geref. Gemeenten of Geref. Gemeenten in Ned.

Sollicitaties zo spoedig mogelijk te richten aan de voorzitter van het bestuur, Ds. J. C. Stelwagen, Mijnbouwstraat 10, Delft (tel. 01730-34661).

Het maandblad *Wapenveld* gaf een ruim 40 blzn. tellend themanummer uit over

## DE GEREFORMEERDE GEZINDTE

(een portret)

Ook uw portret zit er bij! U ontvangt het franko thuis door f 2,50 te storten op giro 266906 t.n.v. Adm. Wapenveld, Delft. Het nr. werd samengesteld door Prof. Dr. S. v.d. Linde, Drs. A. Noordegraaf en de redactie.

De STICHTING REFORMATISCHE PUBLIKATIE te Driebergen hoopt op korte termijn thans te beginnen met de uitgave van een positief

## REFORMATORISCH DAGBLAD

dat iedere werkdag (dus 6 x per week) verschijnt en ongeveer hetzelfde zal gaan kosten als ieder ander dagblad. Ondanks de vorderingen verwachten we nog altijd graag een aantal aanvullende abonnees en het nemen van één of meer aandelen (à f 100,- per aandeel) of het verstrekken van een gift.

Een groot aantal abonnees is voorwaarde voor een goede eigen krant. Geeft u zich daarom nog heden op als abonnee en heeft u dit al gedaan, wekt dan anderen op uw voorbeeld te volgen. Zo helpt u mee de zaak te bespoedigen. Verder is er vanzelf geld nodig. Een offer hiervoor brengen is een ereschuld tegenover onze kinderen, onze jeugd en ons volk. Geeft u zich daarom nog heden op voor één of meer aandelen of een gift. U kunt het geld voor de aandelen en/of voor de gift storten op gironummer 159 99 99 (15 plus 5 x 9) voor bovengenoemde stichting. Hartelijk dank!

Opgaf als abonnee, medewerker en als aandeelhouder zenden aan het adres van de S.R.P.: Bosstraat 21, Driebergen.

### DORDRECHT

VER. v. CHR. ONDERWIJS OP REF. GRONDSLAG vraagt voor de Ds. JOH. BOGERMANSCHOOL voor basisonderwijs

## EEN ONDERWIJZER(ES)

per 1 augustus 1970.

Gegadigden dienen te behoren tot de Ger. Gem., Chr. Ger. Kerk, Oud Ger. Kerk, Ger. Gem. in Ned. of Ned. Herv. op G.G.

Inl. bij het H.d.S., J. Mol, Iepenlaan 124, Dubbeldam. Telef. 01850-42880, telef. school 01850-41791.

Soll. aan de sekretaris, L. Alderliesten, Keplerweg 54, Dordrecht.

## 7e ZENDINGS DAG M'BUMA-ZENDING

Van de Nederlandse Stichting tot ondersteuning van het geestelijke en medische zendingswerk, uitgaande van de Free Presbyterian Church of Scotland.

D.V. dinsdag 5 mei 1970

In de Veemarkthal te Utrecht (Oost) Satreweg — telef. 030-718516-716309. Omroep 716844 — Restaurant 714018. Ruime restaurants. Garderobe en toiletinrichtingen zijn aanwezig.

Aanvang 10 uur v.m.

Spreekers: Openingswoord door de Voorzitter. Ds. Donald Maclean te Glasgow, Schotland. Ds. P. J. Dorsman te Staphorst. Ds. G. v.d. Breevaart te Hendrik Ido Ambacht.

Zingen - kollekteren - Pauze.

Ds. R. R. Sinclair te Wick, Schotland. Ds. W. Kamp te Grafhorst. Ds. A. Ndebele te Ingwanya, Rhodesia, Afrika. Ds. F. Mallan te Gouda. Ds. J. van Prooijen te Stavenisse.

P.S. Vanaf Station stadsbus lijn 9, instappen Tunnelweg bij station. Uitstappen Jan. v. Galenstraat. Ook extra bussen, van G.E.V.U. rood-blauwe bussen. Autovervoer bij rotonde Berenkuil, richting Hilversum. Plm. 500 m verder een volgende rotonde rechts naar Veemarkthal met parkeerterrein.

Vraag toezending van ons maand-M'Bumablad (gratis). N.B. Wij plaatsen deze advertentie slechts éénmaal.

Verkeersadvies: Knip uit wit papier letter Z en plak die op de voorruit van uw auto.

Namens het Bestuur,  
N. Post, sekr.  
Ruitersweg 11, tel. 02150-11747,  
Hilversum.

### OPHEUSDEN (Betuwe)

Gevraagd aan de Chr. School, Lindelaan 15 (8 leerkr.), voor een 1e of 2e klas, voor vast, een

## ONDERWIJZERES

van reformatische beginselen, bevoegd voor j. Examenkandidaten wordt verzocht mee te solliciteren. Datum van indiensttreding kan nader overeen worden gekomen.

Mooie kamer met keuken of goed kosthuis aanwezig. Reiskostenvergoeding door gemeente. Ieder uur treinverbinding met W. en O. des lands. Inlichtingen bij en soll. aan het h.d.s., G. v. Maanen, Dalwagenseweg 6 te Ophemden (tel. school 08887-457).